

Klasa: UP/I 030-02/2011-01/035
Urbroj: 580-05-11-74-024
Zagreb, 1. prosinca 2011.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članka 30. i 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09), te članka 46. stavka 5. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma protiv Hrvatske komore arhitekata sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271 zastupane po punomoćniku Tinu Matiću, odvjetniku iz Zagreba, Vlaška 95, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur., i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sa 91. sjednice, održane 1. prosinca 2011., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Postupak se obustavlja jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Obrazloženje

1. Prethodno ispitivanje stanja na tržištu

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) je u predmetu klase: UP/I 030-02/2011-01/027 koji je pokrenut temeljem inicijative anonimnog podnositelja protiv Hrvatske komore inženjera građevinarstva, sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271, temeljem članka 32. točke 1. ZZTN-a provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu, te je između ostalog, dana 15. lipnja 2011. izvršila uvid u internet stranice Hrvatske komore arhitekata (dalje: HKA) (www.arhitekti-hka.hr).

Uvidom u navedene internet stranice, Agencija je utvrdila kako HKA primjenjuje Pravilnik o cijenama usluga («Narodne novine», broj 85/99; dalje: Cjenik), kojim su propisane cijene usluga ovlaštenih arhitekata. Navedeni Cjenik donesen je temeljem ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98), i dužni su ga primjenjivati svi članovi HKA. Statutom Hrvatske komore arhitekata («Narodne novine», broj 64/09, 129/10 i 131/10; dalje: Statut HKA) predviđene su sankcije za članove HKA koji primjenjuju cijene niže od onih propisanih Cjenikom.

2. Postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja

Nakon prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu provedenog temeljem članka 32. točke 1. ZZTN-a, Agencija je odlučila da postoje dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog horizontalnog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a, te je temeljem članka 38. ZZTN-a donijela zaključak o pokretanju postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma klase: UP/I 030-02/2011-01/035, urbroj: 580-05-11-74-002, od 5. srpnja 2011.

Naime, člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedica imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma pokrenut je kako bi se utvrdile sve okolnosti i činjenice u ovom predmetu potrebne za donošenje odluke. Stoga je Agencija od HKA zatražila i očitovanje o primjeni Cjenika i dostavu podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih arhitekata zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga.

2.1. Primijenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu) te Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 47/09; dalje: ZUP), kojim se uređuju pitanja provedbe upravnog postupka pred Agencijom u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a.

Agencija je također izvršila uvid u odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 152/08), kao posebnog zakona koji uređuje predmetnu materiju i kojim je, između ostalog, propisano osnivanje HKA i neke od njezinih djelatnosti. Nadalje, izvršila je uvid i u odredbe ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98), u Statut Hrvatske komore arhitekata («Narodne novine», broj 64/09, 129/10 i 131/10), te u Pravilnik o cijenama usluga («Narodne novine», broj 85/99).

2.2. Hrvatska komora arhitekata

HKA je udruženje poduzetnika koji obavljaju djelatnost ovlaštenih arhitekata, osnovana sukladno odredbama Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji («Narodne novine», broj: 152/08 i 49/11). HKA je osnovan 2009. godine nakon stupanja na snagu navedenog zakona kojim je određeno osnivanje četiri komore: Hrvatske komore arhitekata, Hrvatske komore inženjera građevinarstva, Hrvatske

komore inženjera strojarstva i Hrvatske komore inženjera elektrotehnike. Prije osnivanja Hrvatske komore arhitekata, ovlaštene arhitekti su, zajedno s ovlaštenim inženjerima građevinarstva, ovlaštenim inženjerima strojarstva i ovlaštenim inženjerima elektrotehnike, bili članovi Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu, osnovanoj temeljem ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98).

Temeljem odredaba Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji i Statuta Hrvatske komore arhitekata («Narodne novine», broj 64/09, 129/10 i 131/10; dalje: Statut), HKA je pravna osoba s javnim ovlastima te kao samostalna strukovna organizacija čuva ugled, čast i prava ovlaštenih arhitekata, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu te skrbi da ovlaštene arhitekti savjesno i u skladu sa zakonom i javnim interesom obavljaju svoje poslove.

Temeljem članka 85. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji i članka 2. Statuta, djelatnost HKA-a čine poslovi koje HKA obavlja na temelju javnih ovlasti u skladu sa Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i drugi poslovi određeni Statutom. HKA, između ostalog, uspostavlja i vodi imenik ovlaštenih arhitekata, izdaje i oduzima pečat i iskaznicu ovlaštenom arhitektu, obavlja nadzor nad radom ovlaštenih arhitekata, uspostavlja i vodi evidenciju o stegovnim i arbitražnim postupcima, promiče materijalne interese ovlaštenih arhitekata, štiti materijalne interese naručitelja usluga organiziranjem obveznog osiguranja od profesionalne odgovornosti te nadzire ovlaštene arhitekate, samostalne urede, zajedničke urede, projektantska društva, odnosno druge pravne osobe u kojima rade ovlaštene arhitekti, obavljaju li svoje poslove u skladu sa zakonom.

Člankom 3. Statuta određeno je kako su članovi HKA-a osobe koje su stekle pravo korištenja strukovnog naziva »ovlaštene arhitekt«.

2.3. Očitovanja HKA i utvrđenja Agencije

Na zahtjev Agencije za dostavom očitovanja o primjeni Cjenika i dostavi podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih arhitekata zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga, Agencija je 29. srpnja 2011. zaprimila očitovanje HKA u kojem se u bitnome osporavaju navodi Agencije iz zaključka o pokretanju postupka.

U očitovanju se prvenstveno navodi da HKA nije poduzetnik u smislu odredbi ZZTN-a jer ne obavlja gospodarske djelatnosti niti sudjeluje u proizvodnji i prometu robe, odnosno pružanju usluga.

HKA nadalje navodi kako Cjenik nije donio HKA nego Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a nadležnost za pokretanje ocjene zakonitosti Cjenika nije u nadležnosti agencije već Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Također, HKA navodi kako cilj odnosno posljedica Cjenika nije narušavanje tržišnog natjecanja, već se propisivanjem cijena štite krajnji potrošači, jer da cijene usluga ovlaštenih arhitekata nisu propisane, postoji bojazan da bi isti svoje usluge nudili ispod troškova proizvodnje, čime bi potrošači dobili nekvalitetan proizvod, a upravo takve preniske cijene bi narušile tržišno natjecanje.

HKA nadalje navodi kako je za cjelovitost komorskog sustava organiziranja arhitekata važno da cijene njihovih usluga budu regulirane jer je to pretpostavka za neovisnost arhitekata,

kvalitetu njihovog posla i za objektivnost savjetovanja i zastupanja investitora, a naplaćivanjem regulirane naknade ovlaštene arhitekti se natječu kvalitetom, a ne cijenama.

Dodatnim očitovanjem od 5. rujna 2011., HKA se očitovao kako je od svog osnutka pokrenuo samo jedan stegovni postupak zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga koji je obustavljen.

Temeljem prikupljenih podataka Agencija je utvrdila kako je Cjenikom koji primjenjuje HKA i koji se nalazi na službenim internet stranicama HKA-a (www.arhitekti-hka.hr), uređen obračun naknade za rad arhitekata i inženjera (izvršitelja) za poslove izrade dokumenata prostornog uređenja, izrade projekata i tehničkog savjetovanja investitora i nadzora nad gradnjom.

Cjenik je donijela Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu temeljem tada važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a HKA ga primjenjuje od svog osnivanja do danas.

Naime, Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine, broj: 152/08), stavljen je van snage Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu („Narodne novine“, broj 47/98), ali je člankom 160. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da će komore, do donošenja i stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, primjenjivati navedeni Cjenik koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Budući da je člankom 153. stavkom 3. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da HKA počinje s radom na dan upisa u sudski registar, a uvidom u rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj: Tt-09/6571-2, od 8. lipnja 2009., kojim je HKA upisan u sudski registar, Agencija je utvrdila kako HKA Cjenik primjenjuje od 8. lipnja 2009.

2.4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište se, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Temeljem članka 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Temeljem članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Uzimajući u obzir činjenicu da su članovi HKA-a ovlaštene arhitekti, koji sukladno odredbama Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, pružaju usluge prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru poslova arhitektonske struke, te da je Cjenikom uređen obračun naknade ovlaštenih

arhitekata za pružanje navedenih usluga, Agencija je kao mjerodavno tržište u proizvodnom smislu utvrdila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih arhitekata.

Temeljem odredbi Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća svoje struke može obavljati fizička osoba koja ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlaštenu arhitekt ili ovlaštenu inženjer. Pravo uporabe strukovnog naziva ovlaštenu arhitekt, ovlaštenu inženjer građevinarstva, ovlaštenu inženjer strojarstva i ovlaštenu inženjer elektrotehnike i članstvo u komori stječe se rješenjem o upisu u odgovarajući imenik članova odgovarajuće komore.

Iz navedenog proizlazi kako su svi poduzetnici koji u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća arhitektonske struke, dakle ovlaštenu arhitekti, ujedno i članovi HKA-a, stoga je Agencija, sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu utvrdila cjelokupan teritorij Republike Hrvatske.

Slijedom navedenog Agencija je u smislu članka 5. i članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište odredila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih arhitekata u Republici Hrvatskoj.

2.5. Zahtjev za izuzećem predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Agencija je 17. listopada 2011. zaprimila podnesak HKA, kojim se od Upravnog suda Republike Hrvatske traži izuzeće mr.sc. Olgice Spevec, predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) od odlučivanja i sudjelovanja u predmetnom postupku, zbog navodne izjave gđe Spevec dane novinaru «Privrednog vjesnika», koja prema mišljenju HKA, dovodi u pitanje nepristranost gđe Spevec u ovom postupku, te dovodi u sumnju njezinu objektivnost i predstavlja opravdani razlog zbog kojeg se ne može očekivati objektivno vođenje postupka i donošenje odluke u ovom upravnom postupku, jer se, prema navodima HKA, iz navedene izjave predsjednice Vijeća jasno nazire njen stav o ishodu predmeta i sadržaju odluke koju namjerava donijeti.

Navedeni zahtjev za izuzeće, treba rješavati Upravni sud Republike Hrvatske s obzirom na to da po mišljenju HKA, ZZTN ne propisuje tko je nadležan za odlučivanje o izuzeću predsjednika Vijeća, a ne postoji ni drugostupanjsko tijelo koje bi, sukladno odredbama ZUP-a, nadziralo rad Agencije.

Budući da je člankom 56. stavkom 5. ZZTN-a izričito uređeno kako o zahtjevima za izuzeće osoba ovlaštenih za vođenje postupka i članova Vijeća odlučuje Vijeće, Agencija je temeljem odluke Vijeća, zaključkom klasa: UP/I 030-02/2011-01/027, urbroj: 580-05-11-74-015, od 20. listopada 2011., odbila kao neosnovan zahtjev HKA za izuzećem predsjednice Vijeća.

2.6. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

ZZTN u članku 48. stavku 1. propisuje obvezu Agencije da strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostavi pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku (dalje: Obavijest), kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je preliminarno utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, temeljem članka 48. ZZTN-a, HKA dostavila Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku klasa: UP/I 030-02/2011-01/035, urbroj: 580-05-11-74-007, od 15. rujna 2011.,

kako bi mu osigurala mogućnost da se izjasni o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima, te je pozvala HKA da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u pisanom obliku dostavi primjedbe na istu, kao i da predloži eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

2.7. Očitovanje HKA na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Agencija je 24. listopada 2011. temeljem članka 48. ZZTN-a zaprimila podnesak HKA kojim se isti očituje na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u kojem HKA, uz ponavljanje navoda iznesenih u svom očitovanju od 28. srpnja 2011., u bitnome navodi kako je Zakonom o prostornom uređenju i građenju («Narodne novine», broj 76/07, 38/09, 55/11 i 90/11) propisano da su naručitelji izrade nacrtu dokumenta prostornog uređenja, usluga, projekata i drugih dokumenata obvezni primjenjivati i pridržavati se cjenika usluga komora ovlaštenih arhitekata i inženjera, dok je Zakonom o javnoj nabavi («Narodne novine», broj 117/07 i 125/05) propisano da kriteriji na kojem javni naručitelj temelji ponudu ne smiju utjecati na primjenu odredaba kojima je propisana novčana naknada za određene usluge, iz čega, prema mišljenju HKA, proizlazi kako i navedena dva zakona propisuju obvezu pridržavanja Cjenika.

HKA nadalje navodi kako čak i kad bi Cjenik predstavljao nedopušteni sporazum, isti se ne bio mogao smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a, s obzirom na to da je Cjenik donesen radi zaštite interesa potrošača i radi zaštite javnog interesa za kvalitetnom i ekonomski isplativom gradnjom pa time pridonosi unapređenju proizvodnje ili distribucije usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja ili pruža potrošačima razmjernu korist.

Nadalje, HKA se u svom očitovanju pozvao i na Direktivu o uslugama na unutarnjem tržištu 2006/123/EC Europske unije (OJ 2006 L 376/36; dalje: Direktiva), iako se Agencija u Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku od 15. rujna 2011. nije pozivala na tu Direktivu. HKA je sam istaknuo da navedena Direktiva do ulaska Republike Hrvatske u EU ne predstavlja primarni izvor prava u Republici Hrvatskoj. Međutim, koristeći kriterije iz navedene Direktive, kao pomoćno sredstvo tumačenja hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa, HKA smatra kako se Cjenik, čak i u slučaju da predstavlja ograničenje pružanju usluga može opravdati sukladno članku 16. Direktive ako nije diskriminatoran, odnosno ako se odnosi na sve pružatelje usluga, ako se njime štiti javni ili drugi opravdani interes, te ako se zaštita ne može postići nekim drugim sredstvom. S obzirom na to da se Cjenikom štiti opravdani interes, kvalitetna i ekonomski isplativa gradnja, a koji se ne može zaštititi drugim sredstvom, te da Cjenik nije diskriminatoran jer omogućuje svima da pod jednakim uvjetima pružaju usluge, isti može ostati na snazi, zaključuje HKA.

U prilog činjenici da Cjenik ne predstavlja zabranjeni sporazum HKA navodi i presudu Suda EU u združenim predmetima Cipolla i ostali protiv Fazari i ostali (C-94/04 i C-202/04) iz koje proizlazi kako cit. *«članci 10 EC, 81 EC i 82 EC ne isključuju pravo država članica da temeljem nacrtu prijedloga stručnog tijela, kao što je odvjetnička komora donese propis kojim će se određivati minimalne cijene usluga».*

HKA također navodi kako je i Ustavni sud Republike Hrvatske rješenjem broj: U-I-990/99, od 15. ožujka 2000. utvrdio kako je Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu kao i Statut Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 40/99, 112/99, 85/05 i 147/05 – pročišćeni tekst) u cijelosti u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Zaključno, HKA navodi kako je 2000. godine Agencija provodila postupak utvrđivanja predstavlja li Pravilnik o cijenama usluga, koji je primjenjivala Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, zabranjeni sporazum te je isti obustavljen. S obzirom da je Cjenik koji je predmet ovog postupka istovjetan navedenom pravilniku, HKA navodi kako sukladno načelu *ne bis in idem*, Agenciji nije dopušteno dvaput odlučivati o istoj pravnoj stvari.

2.8. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti stranci da se u postupku očituje o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 8. studenog 2011., temeljem odredbe članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi HKA se očitovao kako Agencija nije u konkretnom predmetu uopće odredila predmet postupanja, jer Cjenik ima preko 260 članka od čega su oko 240 članaka opće naravi koji definiraju sadržaj određenih poslova primjerice definira se sadržaj idejnog projekta, izvedbenog projekta i slično, te bi Agencija morala definirati točno u kojim člancima navedenog Pravilnika pronalazi povrede pravila o tržišnom natjecanju, ukoliko takve povrede uopće ima. Nadalje HKA navodi kako ne primjenjuje navedeni cjenik jer ga po prirodi stvari ne može primjenjivati već ga eventualno mogu primjenjivati samo članovi HKA.

HKA je nadalje naveo kako nije pokrenuo ni jedan novi stegovni postupak zbog nepridržavanja Cjenika te kako se od pokretanja predmetnog postupka nije promijenilo ništa u postupanju HKA. Također, HKA navodi kako niti on niti njegovi članovi nisu poduzetnici niti se Cjenikom određuje cijena pružanja usluga na tržištu, već se Cjenikom određuje cijena rada članova HKA s obzirom da su isti zaposleni u drugim poduzetnicima koji nisu dužni primjenjivati Cjenik te mogu određivati cijene koje god žele, pa stoga Cjenik nikako ne može djelovati na tržište.

Nadalje, HKA je predložio da Agencija prekine vođenje ovog postupka do odluke Upravnog suda Republike Hrvatske o zahtjevu za izuzeće predsjednice Vijeća, jer u ovom trenutku, po mišljenju HKA, nisu ispunjeni uvjeti za nastavak vođenja ovog postupka dok Upravni sud Republike Hrvatske ne odluči o navedenom zahtjevu.

HKA je u spis predmeta priložio presliku očitovanja Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (dalje: Ministarstvo), klasa: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2, od 7. studenog 2011.

U navedenom očitovanju Ministarstvo navodi kako prema njihovom mišljenju, Cjenik ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu odredbi ZZTN-a, jer je isti donesen radi zaštite javnog interesa, kao i radi zaštite potrošača, te jer je isti nužan za osiguravanje minimalnih standarda kvalitete, a ne postoje efikasniji i blaži instrumenti kojima bi se postigla zaštita potrošača, zaštita javnog interesa i kvaliteta pružanja predmetnih usluga.

Ministarstvo nadalje navodi kako je poznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga. Međutim, Ministarstvo smatra kako bi smanjivanje cijena usluga ovlaštenih arhitekata i inženjera u Hrvatskoj utjecalo na minimum kvalitete tih usluga, pri čemu je potrebno primijeniti «test proporcionalnosti» kako je to predložila Europska komisija u Izvešću o tržišnom natjecanju u profesionalnim uslugama (*Communication from the Commission - Report on Competition in Professional Service*, COM/2004 83 final). Sukladno navedenom testu Ministarstvo smatra kako je propisivanje cijena u predmetnom slučaju nužno, objektivno opravdano, proporcionalno i služi zaštiti javnog interesa s obzirom da ovlašteni

arhitekti i inženjeri u pružanju svojih usluga imaju i javne ovlasti jer su njihovi projekti sastavni dijelovi akata javnopravnih tijela kojim se odlučuje o pravima i obvezama pravnih subjekata, pa bi u slučaju nedostatne kvalitete istih bio ugrožen i javni interes.

Stoga HKA predlaže da Agencija uzme u obzir navedeno očitovanje te obustavi predmetni postupak jer je predmetnim očitovanjem Ministarstva utvrđen javni interes za postojanjem Cjenika te da je Cjenik u skladu sa hrvatskim i europskim zakonodavstvom.

Nadalje, HKA je priložio i preslike dokumenata napisanih na njemačkom jeziku pod nazivom „Bekanntmachung der Vergabeordnung für freiberufliche Leistungen –VOF- Ausgabe 2009“ i Verordnung über die Honorare für Architekten und Ingenieurleistungen (Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – HOAI) iz kojih prema stavu punomoćnika HKA proizlazi kako je u Saveznoj Republici Njemačkoj predmetna materija uređena na istovjetan način kao u RH, a u skladu sa europskim zakonodavstvom.

HKA je predložio i da se na okolnost istovjetnog uređenja predmetne materije u njemačkom i hrvatskom zakonodavstvu i primjeni priloženih pravilnika te činjenice da Cjenik, ni na koji način ne utvrđuje najnižu cijenu, kao svjedok sasluša Zlatko Hanžek, član upravnog odbora HKA koji ima neposredna stručna saznanja o navedenom. Također HKA predlaže da se o ovom postupku obavijesti Ministarstvo radi stupanja u postupak kao zainteresirana stranka.

Agencija je 18. studenog zaprimila podnesak HKA, u privitku kojeg je HKA dostavio očitovanje Zlatka Hanžeka, ovlaštenog arhitekta, u kojem se u bitnome navodi kako cijene iz Cjenika nisu fiksne, već se kreću u rasponima, ovisno o složenosti građevine, a unutar određenog stupnja složenosti građevine određena je najniža i najviša cijena.

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju činjenica koje je Agencija utvrdila savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, te na temelju rezultata cjelokupnog postupka, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), na temelju članka 30. i 31. ZZTN-a, na 91. sjednici, održanoj 1. prosinca 2011. godine, razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se obustavi postupak pokrenut po službenoj dužnosti protiv HKA radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi:

Cjelokupno postupanje HKA posljedica je izričite odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, koji je odredio osnivanje četiri nove komore, među ostalima i HKA, a u članku 160. tog zakona izričito je propisano da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, pa tako i HKA primjenjuje Pravilnik o cijenama donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Zbog navedenog ne postoje pravne pretpostavke za daljnje vođenje postupka protiv HKA, jer mu je drugi zakon, u konkretnom slučaju Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji dao ovlast za takvo postupanje izričito ga obvezujući na primjenu upravo predmetnog Cjenika, do donošenja novog Cjenika HKA.

Budući da su predmetnim Cjenikom, koji je HKA obvezan primjenjivati do donošenja svog Cjenika, određene najniže i najviše naknade za obavljanje usluga koje pružaju njihovi članovi, HKA je u dijelu koji se odnosi na primjenu starog Cjenika uskladio svoje poslovanje s navedenom obvezom, ali je propustio donijeti svoj Cjenik, iako je i to bila njegova izričita zakonska obveza.

Upravo zbog činjenice da je Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određena obveza donošenje novog cjenika HKA, ali je propušteno propisati razuman rok za ispunjenje te obveze, Agencija nema pravnih pretpostavki za daljnje vođenje postupka u ovom predmetu.

Međutim, iako Agencija zbog navedenog nije u mogućnosti u ovom predmetu nastaviti vođenje postupka, sukladno odredbi članka 25. stavka 3. ZZTN-a ovlaštena je donositi mišljenja o sukladnosti važećeg Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i o sukladnosti Pravilnika o cijenama usluga s odredbama ZZTN-a, u cilju promicanja znanja o tržišnom natjecanju, odnosno podizanja razine svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja. Stoga će Agencija nadležnom ministarstvu kao predlaagaču zakona i HKA dostaviti svoje mišljenje.

Takva mišljenja Agencija je već davala vezano uz obavljanje drugih profesionalnih djelatnosti, primjerice vezano uz obavljanje revizorskih usluga, predmet klase: 031-01/2006-01/77, urbroj: 580-05-07-26-78, od 18. travnja 2007. Prilikom davanja mišljenja Agencija vodi računa o tome da su slobodne profesije djelatnosti koje se na određeni način razlikuju od drugih djelatnosti na tržištu, odnosno da primjena prisilnih propisa, pa tako i ZZTN-a pravno i činjenično ne smije sprječavati obavljanje zadaća koje su tim djelatnostima posebnim propisima i mjerama utvrđene.

U svom mišljenju Agencija će naročito naglasiti nedorečenost Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnju, koji je člankom 160. izričito propisao da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore primjenjuje Cjenik donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, ali je istovremeno propustio propisati rok u kojem su novo osnovane komore to dužne napraviti.

Nesporo je da je volja zakonodavca bila da novo osnovane komore, kad se za to steknu uvjeti donesu svoje Pravilnike o cijenama, a koji neće biti suprotni prisilnim propisima Republike Hrvatske, pa tako niti Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja.

Omaškom zakonodavca da propiše razuman rok u kojem su to komore dužne napraviti nastala je situacija u kojoj je od stupanja na snagu navedenog zakona prošlo više od 3 godine, a HKA i dalje, sukladno zakonskoj odredbi, primjenjuje Cjenik iz 1999. godine.

Pravo i politika tržišnog natjecanja su vrlo dinamična grana prava, te su se za to vrijeme i pravila o zaštiti tržišnog natjecanja kao i sudska praksa značajno promijenili, kako u EU tako i u Republici Hrvatskoj. Navedeno je prepoznalo i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja koje je u svom očitovanju klase: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2 od 2. studenoga 2011., dostavljenom od strane HKA Agenciji dana 8. studenoga 2011. navelo kako je poznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje posebice minimalnih cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga.

Stoga je Vijeće mišljenja da je HKA obavezan u razumnom roku donijeti svoj Cjenik, koji bi, uz uvažavanje specifičnosti djelatnosti ovlaštenih inženjera građevinarstva bio u cijelosti usklađen sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Također, stajalište je Vijeća da se zakonom i podzakonskim aktima (prvenstveno Statutom HKA i Cjenikom), umjesto minimalne cijene mogu propisati drugi uvjeti kojima bi se osigurala ravnoteža između osiguranja kvalitete usluga i poštivanja prisilnih propisa. Takvo rješenje trebalo bi predstavljati jamstvo korisnicima usluga ovlaštenih inženjera građevinarstva da će

te usluge biti obavljene u skladu s pravilima struke, a ujedno bi omogućilo korisnicima usluga da se, između ostalih kriterija, i temeljem cijene odluče za pružatelja usluge.

S aspekta prava i politike tržišnog natjecanja nije poželjno niti primjereno kvalitetu usluge vezati isključivo uz njenu cijenu, budući da je cijena usluge rezultat troškova i očekivane dobiti svakog ovlaštenog arhitekta. Slijedom toga, cijene usluga svakog pojedinog ovlaštenog arhitekta morale bi se razlikovati, primjerice, s obzirom na broj zaposlenih, broj ureda u kojima obavlja posao, je li riječ o pružateljima usluga s većim zahtjevima u pogledu reprezentativnosti ureda, opreme, itd.

Zaključno, budući da je HKA u svim svojim očitovanjima navodila činjenicu da ista nije i ne može biti stranka u postupku pred Agencijom, Vijeće ukazuje na odredbu članka 3. stavka 1. ZZTN koji daje definiciju pojma poduzetnika, pod čime se podrazumijevaju sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga.

S obzirom da je HKA udruženje poduzetnika, konkretno ovlaštenih arhitekata koji obavljaju gospodarsku djelatnost i sudjeluju u prometu robe, nedvojbeno je da bi se odredbe ZZTN-a u konkretnom slučaju primjenjivale i na HKA, budući da primjena odredaba ZZTN-a, ne bi sprječavala, pravno i činjenično, obavljanje zadaća koje su HKA u posebnim propisima utvrđene i zbog kojih je osnovan, u smislu članka 3. stavka 3. ZZTN-a.

Sukladno odluci Vijeća, odlučeno je kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Dostaviti:

1. Hrvatska komora arhitekata, Zagreb, Ulica grada Vukovara 271, putem punomoćnika, odvjetnika Tina Matića iz Zagreba, Vlaška 95.
2. Pismohrana